

ÅNGBÅTEN Årg 53 • Nr 2 2017 • 165

Ångbåten

Medlemsblad för
Sällskapet Ångbåten, Göteborg
ISSN 1402-8360

Göteborgsredaktionen:

Ingvar Kronhamm, Gamla Björeländavägen 182, 417 28 Göteborg, tel. 0768-81 08 85
ingvar.kronhamm@telia.com (ansvarig utgivare)

Gunnar Söderberg, Bergårn 4, 426 69 V. Frölunda, tel. 031-29 88 65, g.soderberg@telia.com

Lokalredaktionen Lysekil:

Bo Stenmark, Fregatv. 3, 453 30 Lysekil, tel. 0523-134 14 eller 0709-56 96 69, markgraf@algonet.se
Prenumerationsavgiften för år 2017 är 200 kronor. Adressändringar meddelas till Mattias Jarstedt.

Ansvarig utgivare: Mattias Jarstedt, tel. 0768-56 72 70

e-post: medlemsregister@steamboat.se eller på Postens blankett direkt till Sällskapet.

Grafisk produktion: Litografid Media AB 2017. Miljömärket Tryckark 3041 0834

Sällskapet Ångbåten

Box 2072, 403 12 Göteborg

www.steamboat.se, info@steamboat.se

Medlemsavgiften för 2017 är 200 kr. Plugsno: 62 16 06-3, bankgiro: 673-68 62.

Ordförande: Kim Forsblad, kim.forsblad@stenometall.se

Vice ordförande: Björn Iwert, tel. 031-55 17 45

Sekreterare: Eva Helmerson, tel. 0705-65 21 87, eva@heltersson.se

Kassör: Anne Marie Erikson Techer, kassor@steamboat.se

Ansvarig hemsida: Mattias Jarstedt, tel. 0768-56 72 70, mattias@jarstedt.com

Telefon till expeditionen 031-701 77 54 (ofta endast telefonvarare).

Ångaren BOHUSLÄN har under seglisonsäsongen sin tilläggsplats vid Stenpiren, Göteborg.

Vinternuppläggning vid Skeppsbron.

För beställningstrafiken svarar Claes Engholm,

tel. 0707-68 25 83, charter@steamboat.se

FÄRJAN 4 är upplagd under 2017 på grund av passhavari.

Innehåll Ångbåten 165

Försalongen	2	Aktuellt från FÄRJAN 4	10
Inför en ny säsong	3	Insamlingen försätter!	11
Välkommen ombord 2017!	4	När färjan inte går...	11
Skepparhuset på Gullholmen	6	Båtar runt omkring	12
Med ångbåt på ålven	7	Skeppsbron och Stenpiren förv i tiden	13
Ombord – aktuellt från BOHUSLÄN	8	Välkommen ombord!	16

Försalongen

Välkommen ombord i *Ångbåten* 165!

Inför sommarsäsongen slår vi ett slag för alla de underbara turer som ligger framför oss med ångaren BOHUSLÄN.

Med hjälp av foldern *Ångbåtturer 2017* som medföljer *Ångbåten* är det lätt att planera sommarens utfärder!

Vi har tagit med några resmål för att ytterligare locka till ångbåtsresor.

Vi får vidare följa en del av värrustningen som möjliggör sommarens resor med ångaren BOHUSLÄN.

Tyvärr ligger FÄRJAN 4 stilla i år men gruppen kring färjan är inte sysslöslig för det. Tvärtom!

Bland *Båtar runt omkring* känner vi igen två gamla Styrsbåtar som flyttat till ostkusten.

Ragnar Magnander låter oss till sist skåda gamla vykort, den här gången från Skeppsbron och Stenpiren.

Vi önskar er trevlig läsning!

REDAKTIONEN FÖR ÅNGBÅTEN

Bidrag till Ångbåten

Vi tar gärna emot bidrag inom *Ångbåten*'s intresseområde: Ångbåtar och ångbåtstrafik, gärna på västkusten.

Manusstopp för Ångbåten

Nr 3 2017 (166) 18 september 2017

Nr 4 2017 (167) 13 november 2017

Omslaget

Säsongen 2017 började när ångaren BOHUSLÄN lämnade Stenpiren i Göteborg på säsongens första resa 1 maj. Foto Ragnar Magnander

Ångbåten Nr 2 2017

Inför en ny säsong

Nu är våren här och med den kommer snart sommaren!

Vi har hållit vårt aktivmöte ombord i vår granne WALONA – ett värtecken så gott som något. Ett femtiotal aktiva medlemmar träffades den 8 april. Styrelsen presenterade sig och planerna inför kommande säsong presenterades.

Mycket återstod att utföras innan ångaren var segelklar, mycken vinterutrustning skulle iland, turlistor skulle sändas ut.

Beträffande turlistorerna vill jag gärna nämna de aktiva som ägnade tre marsdagar på Seniormässan på Svenska Mässan den 14-16 mars till att dela ut goda 2500 turlistor. Och inte nog med det! Livliga och trevliga samtal fördes också med besökarna på mässan. Ett roligt uppdrag!

Men jag måste konstatera att vi ibland blir förväxlade med andra aktörer på marknaden. Då gäller det att förklara varför våra fartyg, och vi själva, är så unika. Varför vi jobbar frivilligt och helt utan lön för att bevara två maritima kulturarv, en äkta skärgårdsångare, den enda på västkusten, och en ångfärja.

Vi ska också visa att vi är stolta över våra fartyg, stolta över oss själva, stolta över våra kulturskatter.

Tillsammans är ett nyckelord som sammanfattar oss ombord.

Tillsammans har vi, en brokig skara av allt från yrkessjömän till utövare av nästa alla yrkesinriktningar, reparerat, renoverat och restaurerat två sekelgamla fartyg – ångaren BOHUSLÄN och FÄRJAN 4.

Tillsammans har vi seglat ut från Göteborg på korta och långa turer längs vår kust med många gäster ombord både unga och gamla. Alla har de fått uppleva charmen hos våra fartyg och märka trivseln och gemenskapen hos oss ombord.

Nu tar vi oss an 2017 års seglisonsäsong!

EVA HELMERSON
SEKRETERARE
SÄLLSKAPET ÅNGBÅTEN

Meddelande från kassören

Sällskapet Ångbåten har bytt bank.

Bankgiro numret är detsamma:

673-6862

Swedbank Alingsås

Kontonummer 8304-8 123 143 902-5

IBAN SE51 8000 0830 4812 3143

9025

Bankens BIC SWEDSESS

Årsstämma i Ångbåten Ekonomisk Förening

äger rum ombord
i ångaren BOHUSLÄN
vid Stenpiren,

Måndagen 12 juni 2017 kl. 18.00.

Om ångaren inte är på plats hålls stämman på Sällskapet Ångbåten's kontor, Skeppsbron 5-6, vän. 3.

Alla andelsägare är välkomna!

Agneta Eriksson
Ordförande

Andelar säljs vid årsstämman

Årsmöte i Sällskapet Ångbåten

Medlemmarna kallas till årsmöte
lördagen 28 oktober 2017 kl. 12.00
i Sjömanskyrkan, Stigbergstorget,
Göteborg.

Årsmöteshandlingar bifogas
tidskriften *Ångbåten* inför mötet

Före mötet, från kl. 11.30, serveras
Kaffe eller te med smörgås

Välkommen!

Styrelsen

Sällskapet Ångbåten

Välkommen ombord 2017!

Tänk att kunna göra en resa med en gammaldags ångbåt genom den bohuslänska skärgården!

Det är fortfarande fullt möjligt ombord i ångaren BOHUSLÄN tack vare Sällskapet Ångbåten, den ideella förening som 1966 räddade ångaren BOHUSLÄN från skrotning.

I mer än femtio år har föreningens medlemmar – helt ideellt och utan ekonomisk ersättning – hållit igång ångaren BOHUSLÄN som ett levande museum.

Ångaren BOHUSLÄN med sin unika inredning och sitt unika ångmaskineri är en del av det maritima kulturarvet.

Även om verksamheten drivs ideellt återstår kostnader för drift, underhåll och renoveringar. BOHUSLÄN är även certifierad för passagerartrafik.

Därför är vi beroende av att du reser med oss och bidrar till ångaren BOHUSLÄNS fortlevnad.

Tack för att du reser med oss!

En översikt över sommarens turer

- 31/5 – 13/9 Kvällstur onsdagar i Göteborgs skärgård
6/6 *Sillens Dag på Klädesholmen* Göteborg–Klädesholmen och åter**
11/6 Skärgårdstur i Göteborgs norra skärgård
1/7 Runt Tjörn från Skärhamn
2/7 Rundtur från Mollösund
6/7 Göteborg–Marstrand–Gullholmen–Lysekil (-Göteborg*)
7/7 Kvällsrundtur från Lysekil
8/7 Lysekil–Hunnebostrand och åter
9/7 (Göteborg*-) Lysekil–Marstrand–Göteborg (-Lysekil*)
15/7 Göteborg–Skärhamn** (-Göteborg*)
16/7 Runt Tjörn från Skärhamn
16/7 (Göteborg*-) Skärhamn–Göteborg**
20/7 Göteborg–Marstrand–Gullholmen–Lysekil–Kungshamn (-Gbg*)
21/7 Kungshamn–Grebbestad (-Kungshamn*)
22/7 Grebbestad–Fjällbacka (-Grebbestad*)
23/7 Fjällbacka–Hunnebostrand (-Fjällbacka*)
24/7 Rundtur i skärgården från Hunnebostrand
24/7 Hunnebostrand–Kungshamn (-Hunnebostrand*)
25/7 (Gbg*-) Kungshamn–Lysekil–Marstrand–Göteborg (-Kungsh*)
30/7 Göteborg–Marstrand–Skärhamn och åter
13/8 Skärgårdstur i Göteborgs södra skärgård
19/8 Göteborg–Marstrand och åter
20/8 Göteborg–Marstrand och åter
10/9 Göteborg–Älvängen och åter
10/9 Rundtur på Göta älv från Älvängen
* bussanslutning i Sällskapet Ångbåtens regi
** Marstrand anlöps ej på denna tur

Färdväg och uppehåll kan ändras beroende på väder och sjögång. Ångaren är inte anpassad för rörelsehindrade. Vanlig rullstol kan medföras.

Detaljerade tider, serveringsutbud, biljettpreiser samt övriga villkor finns i vår turlista *Ångbåtturer 2017* samt på vår hemsida www.steamboat.se

Biljetter kan köpas i förväg genom Ticketmaster, www.ticketmaster.se eller beställas per telefon 0771-70 70 70.

Vi reserverar oss för hinder utom vår kontroll

Fotot i vänsterspalten är taget av Gunnar Söderberg

Sommarens turer i korthet

Kvällsrundtur i Göteborgs skärgård
onsdagar kl 18.30 31/5-13/9. Ett utsökt tillfälle att se skärgården och bekanta sig med ångaren inför längre utfärder.

6/6 Sillens Dag på Klädesholmen
Från Göteborg 10.00 till Klädesholmen. Marstrand anlöps ej. Åter i Göteborg 19.30. Café, dagens rätt.

11/6 Göteborgs norra skärgård
Från Göteborg 12.00, åter 16.00. En rundtur i Öckerö kommun. Café.

1/7 Runt Tjörn från Skärhamn
Från Skärhamn 11.00, åter 15.00. Café, matsal

2/7 Rundtur från Mollösund
Från Mollösund 11.00, åter 15.00. Turen går genom Gullholme hälsar och tillbaka. Café, matsal

6/7 Göteborg-Lysekil och åter
Från Göteborg 10.00 med anlop av Marstrand. Upphåll på Gullholmen. Buss* från Lysekil 18.00 till Göteborg. Café och matsal.

7/7 Kvällsrundtur från Lysekil
genom skärgården utanför Lysekil. Från Lysekil 18.00, åter 21.00. Café.

8/7 Lysekil-Hunnebostrand och åter
genom Sotekanalen med uppehåll i Hunnebostrand. Från Lysekil 11.00, åter 18.00. Café och dagens rätt.

9/7 Göteborg-Lysekil-Göteborg
Buss* från Göteborg 09.30. Från Lysekil 12.00 med BOHUSLÄN. Upphåll på Marstrand, från Marstrand 17.00 till Göteborg. Buss* går tillbaka till Lysekil. Café, matsal.

15/7 Träbåtsfestivalen i Skärhamn
Från Göteborg 10.00 till Skärhamn (Marstrand anlöps ej) Buss* från Skärhamn till Göteborg, åter 18.30. Café, dagens rätt.

16/7 Runt Tjörn från Skärhamn
Från Skärhamn 11.00, åter 15.00. Café, matsal

16/7 Träbåtsfestivalen i Skärhamn
Buss* från Göteborg 10.00, återresa med BOHUSLÄN från Skärhamn 16.00, åter till Göteborg 19.30 (Marstrand anlöps ej). Café, dagens rätt.

20/7 Göteborg-Kungshamn o åter
Från Göteborg 10.00 med anlop av Marstrand. Upphåll på Gullholmen. Till Kungshamn via Lysekil. Buss* från Kungshamn till Göteborg. Café och matsal.

21/7 Kungshamn-Grebbestad o åter
Från Kungshamn 11.00, genom Sotekanalen och Fjällbacka skärgård till Grebbestad. Buss* tillbaka till Kungshamn (åter 15.00). Café.

22/7 Grebbestad-Fjällbacka o åter
Från Grebbestad 11.00 till Fjällbacka. Återresa med buss* till Grebbestad (åter 15.00). Café.

23/7 Fjällbacka-Hunnebostrand och åter
Från Fjällbacka 11.00 till Hunnebostrand. Återresa med buss* till Fjällbacka (åter 15.00). Café.

24/7 Rundtur från Hunnebostrand
Från Hunnebostrand 11.00 genom skärgården, åter 14.00. Café.

24/7 Hunnebostrand-Kungshamn och åter
Från Hunnebostrand 17.00, genom skärgården och Sotekanalen till Kungshamn. Buss* tillbaka till Hunnebostrand (åter 21.00). Café.

25/7 Göteborg-Kungshamn-Göteborg
Buss* från Göteborg 08.30. Från Kungshamn 10.45, Lysekil 12.00 med BOHUSLÄN. Upphåll på Marstrand, från Marstrand 17.00 till Göteborg. Buss* tillbaka till Kungshamn. Café, matsal.

30/7 Göteborg-Marstrand-Skärhamn och åter
Från Göteborg 10.00, Marstrand 12.30. På återresan anlöps Marstrand 17.00, till Göteborg 19.30. Café, dagens rätt.

13/8 Göteborgs södra skärgård
Från Göteborg 12.00, åter 16.00. Café.

19/8 Sekelskiftedagar på Marstrand
Från Göteborg 10.00, åter 19.30. Café, dagens rätt.

20/8 Sekelskiftedagar på Marstrand
Från Göteborg 10.00, åter 19.30. Café, dagens rätt.

10/9 Repslagarmuseet i Älvängen
Från Göteborg 10.00 med besök på museet. Åter i Göteborg 17.30. Café.

10/9 Rundtur från Älvängen
Från Älvängen 13.00, åter 15.00. Café.

*Anslutande buss i Sällskapets regi ingår vid förköp.

Marstrand anlöps, när så nämns, på norrgående på Hedvigsholmen, på sydgående på Marstrandön.

Skepparhuset på Gullholmen

Några gånger under sommaren gör ångaren BOHUSLÄN några timmars uppehåll på Gullholmen. Är vädret fint passar en del av passagerarna på att ta ett bad medan andra tar en promenad för att bekanta sig med Gullholmen.

Tyvärr medger inte tiden att uppleva alla de sevärheter som Gullholmen erbjuder. En av dessa är Skepparhuset som visar hur en kutterseppare levde vid sekelskiftet 1900.

1883 kom Olle Arvidsson hem till Gullholmen från USA. Han berättade att amerikanerna åt mängder av saltad och rökt makrill som tillrugg till whiskey. Olle blev pionjär i makrillfisket på Nordsjön. Makrillen landades i Norge och såldes därifrån till USA.

Samtidigt började britterna att övergå från seglande fiskefartyg till ångdrivna. Svenska fiskare passade då på att byta ut sina äldre båtar till brittiska segelfartyg som kunde köpas till låga priser. De brittiska var större och bättre än de svenska. I Sverige kallades de inköpta fiskebåtarna kutterar. Båra på Gullholmen fanns det år 1913 hela 57 kutterar.

Makrillfisket kombinerat med fraktfart skapade välstånd i västkustens fiskelägen. 1893 kunde Olles son Albert som nygift flytta in i det vi idag kallar Skepparhuset.

Under första världskriget låg makrillfisket nere och 1920 infördes spritförbud i USA. Det blev omöjligt att sälja makrill dit. För kutterarna återstod fraktfarten som man även tidigare ägnat sig åt mellan fiskesåsongerna. Därmed satte man in motorer i kutterarna.

Med gaveln mot hamnen ligger Skepparhuset på Gullholmen. Sedan 1988 är det museum som visar hur en kutterseppare levde för 100 år sedan.
Foto Ingvar Kronhamn

Albert Arvidssons son Artur fortsatte att driva kuttern HAROLD fram till 1951. Den högs upp 1957 och var då den sista kuttern på Gullholmen. Alberts syster Anna skötte genom åren kontorsgöromål och hemmet på Gullholmen.

Båda levde ogifta. Efter Alberts bortgång och sedan Anna 1978 flyttade till äldreboende, ivrade hon för bildandet av en museistiftelse för att visa hur en kutterseppare levde omkring år 1900.

1988 öppnades Skepparhuset för besökare som får se hur en skepparfamilj levde vid förra sekelskiftet. Här är så gott som allt bevarat genom åren.

Besökarna får en sakkunnig visning av Sune Johansson och Ann Breeze som driver stiftelsen och museet. Här finns även en sjöbod och ett skutmuseum med en fotografisk framställning av kutterepoken på Gullholmen.

Skepparhuset är 2017 öppet för besök 15.30–18.00 tisdag–fredag samt söndag, från 4 juli till 20 augusti. Gruppbokningar hela året.

Gullholmen nås med båt (Västtrafik) från Tuvesvik på nordvästra Orust. Dit kommer man med egen bil eller med buss, se Västtrafiks reseplanerare!

INGVAR KRONHAMN

Ångbåten Nr 2 2017

Med ångbåt på älven

En gång i tiden var det många ångbåtar som trafikerade Göta älv. Det var tätt mellan bryggorna som idag är borta. Järnvägen och busstrafiken konkurrerade ut båttrafiken.

Söndagen 10 september gör ångaren BOHUSLÄN en resa från Göteborg till Älvängen och åter. Från Älvängen gör BOHUSLÄN en rundtur på älven.

På den här turen går BOHUSLÄN under Göta älvbron, passerar Tingstadstunneln, den blivande Marieholmstunneln och de båda järnvägsbroarna.

Vi passerar lager och industrier och snart ser vi Bäckeboles köpcenter och IKEA från älven innan vi går under Angeredsbron.

Vi ser Surte som har ett glasbruksmuseum, glasbruket lades ned 1978. Vid Bohus passerar vi Akzo Nobels kemifabrik innan Jordfallsbron öppnas för BOHUSLÄN och vi ser Bohus fästning i Kungälv om babord. Här börjar Göta älvs biflöde, Nordre älv.

Älven blir bredare. Bredvid oss ser vi den dubbelspåriga järnvägen och motorvägen mot Trollhättan. Vi passerar Nödinge och Nol i Ale kommun.

Repslagarmuseet

Vi lägger till i Älvängen där Repslagar-museet ligger. I resan ingår ett besök på museet. Museet ligger tio minuter från bryggan.

Repslagarmuseet är ett arbetslivsmuseum som visar traditionell framställning av rep eller tågvirke med naturfibrer från hampa. Under segelfartygens tidsålder gick det åt stora mängder

Repslagarmuseet i Älvängen med huvudbyggnad och den långa repslagarbanan.
Foto Ingvar Kronhamn

tågvirke och snart sagt varje hamnstad hade repslagarbanor.

Repslagarbanan i Älvängen är en fullängdsbana där rälsen inomhus är 270 meter lång. Utomhus fortsätter den ytterligare 30 m på en bro över den närlägnade ån. På rälsen löper utdrivningsvagnen för hopslagning av karde- ler till tågvirke. Råslängden bestämmer det färdiga repets längd.

Repslagarbanan drevs tidigare av företaget P A Carlmark och överlämnades i början av 1990 talet till Ale kommun. Sedan föreningen "Bevara Repslagarbanan" bildats öppnades banan 1996 som ett "levande museum" som

tillverkar tågvirke på traditionellt sätt. Till ostindiefararen GÖTHEBORG har Repslagarmuseet slagit 27 ton tågvirke!

Rundtur på älven

Medan resenärerna från Göteborg besöker Repslagarmuseet gör BOHUSLÄN en rundtur på älven.

Turen går uppströms mot Lödöse där vi vänder. Åke Karlsson från Varvs- och Sjöfartshistoriska Föreningen i Göta älvdalen berättar om det vi ser och om de varv som en gång fanns utmed stränderna.

INGVAR KRONHAMN

Ombord – aktuellt från BOHUSLÄN

Vårutrustningen pågår för fullt. Många flitiga händer ser till att allt blir gjort. Som bonuseffekt finns därmed god stämning, gott kamratskap och, inte minst, god mat.

Så här års blir det åtskilligt att utföra "utomhus" i BOHUSLÄN. Vackert (acceptabelt) väder är en ständig outtalad önskan. Och, för all del, mycket har faktiskt blivit gjort. Återigen spelar ett kosthåll stort roll för stämningen överallt i ångaren.

När detta skrivs, under påskhelgen medan en kallfront passerar, jobbar vi så gott som varje dag. BOHUSLÄN ligger vid Götens yrv – en stor fördel.

Utombords

låter sommarglittigt och semesterlugnt och för tanken till den säsong som ligger framför oss. Men låt oss se vad som görs utombords.

Av Götens har vi köpt målningssarbetena i området strax över vattenlinjen upp till nedersta avbärarlisten. Även underhåll av områdena kring fönsterventilerna i förskuppet. Stora mängder rostskyddsfärg och vitfärg går åt (sådan vitfärg som gör vita ångbåtar vita!). Resten av skrovet stryker vi själva. Ett arbete att utföra med omsorg ty Skageracks salta vatten gillas inte av ångarens plåtskrov som fordrar ständig uppvaktning av penslar och vitfärg.

Allt är inte vitfärg. Vi lackar ("fermisar") inte mycket. Snarare oljar vi allt trävirke. Oljar så tillvida att vi använder Benarolja, en oljelack mest lämplig för teak. Detta träslag förekommer ym-

Att stå på en ställning i snällblåsten och måla skorstenen svart har tydligen sina ljusa sidor! Bengt Johansson ser heller inte mörkt på situationen. Foto 11 april 2017 Bo Starmark

nigt ombord: i styrhytten, bryggskärmen, hela överbyggnaden, alla relingar och soffor. Traditionen här på västkusten är att olja/lacka trävirke till skillnad från våra vänner på ostkusten, vilka till stor del vitmålar.

Fler arbeten under bar himmel: skorstenen, den svarta med den vita ringen, blir i år vackert blankavart. Den är en lutande oval, högre och större än någon anar. Ett friluftsjobb på hög höjd men med fin utsikt.

Våra trädäck måste vårdas med omsorg, speciellt fördäcket. Ett plåtdäck

finns visserligen under men trädäcket slits mycket. Oregon pine är ett ypperligt träslag för vårt fördäck.

Inombords

I nuläget (april) finns otroligt mycket att utföra, jobb för alla smakriktningar. Det är här våra passagerare vistas.

Inredningarna i matsal, vestibul och den före detta röksalongen ritades 1913 till 1914 av Otto Schulz, en känd inredningsarkitekt i Göteborg. Denna inredning är alltså i originalskick och vårdas självfaller med största omsorg.

Klart i maskin! Chefen Magnus Damgaard Sörensen visar att maskin är klar inför säsongen 2017. Ångaren BOHUSLÄN:s maskinläggning är i goda bänder. Foto Bo Starmark

Akterut, i caféet, har hela durken skrapats för hand och lackats tre gånger, ja med lack, inte oljelack. I detta utrymme äter många, ibland som cafégäster ibland som supédeltagare vid vackert dukade bord. Här måste vi räkna med ett visst slitage.

Innan vi seglar ut blir det storstädning och stordiskning. Alla utrymmen vaskas ner ordentligt. Arbeten som med fördel kan göras vid dåligt väder.

Maskin

Ångmaskin, panna, alla pumpar och

ventiler, alla lager och ledningar är i det närmaste färdiga för kommande säsong. Målning och puts av detaljer pågår som bäst. Maskinfolket ser allt muntrare ut. Hela vintern har man jobbat i kyla och smuts två dagar i veckan och nu ska allt vara i bästa skick inför slurbesiktningen.

Sällskapet

Vi har givetvis en administration att sköta, ett jobb som oftast kommer helt i skymundan men som kräver stora insatser och arbetskvillar om sällskapet ska fungera. Här krävs fasta tag.

Ekonomi kräver vaksamhet. Det är svärbegripligt att vår verksamhet kräver så mycket av handlingar, certifikat, behörighetsintyg och besiktningssintyg. Allt prydligt färdigställda, förnyade och insatta i pärmar, som dessutom måste föras med ombord allt ifrån lanternecertifikat till utskänkningstillstånd, från behörighetshandlingar till oljeräkningar och varvspapper.

Vi klarar det. Vi har hållit på i över 50 år!

Några av befälhavarna på ångaren BOHUSLÄN:s fördäck: från vänster Ingemar Petersson, Dag Engström och Göran Ringqvist. Foto Bo Starmark

Aktuellt från FÄRJAN 4

Sedan förra numret av Ångbåten utkom i början av mars har det varit ett möte om den dåliga pannan i FÄRJAN 4 mellan Sällskapet Ångbåten och Stigvard Fjellsson från Stiftelsen Styrelsen för Göteborgs Sjöfartsmuseum som äger FÄRJAN 4 samt Björn Varenius från Sjöfartsmuseet Akvariet som är vår samarbetspartner när det gäller färjans hamnrundturer. Sällskapet Ångbåten företräddes av Kim Forsblad, Jan Olofsson och Per Ahlquist.

Jan Olofsson presenterade det pågående projektet med en ny ångpanna till FÄRJAN 4 och de kostnader som är förknippade med detta. Färjans ägare är intresserad av att färjan skall komma i trafik under ånga igen, men har svårt att få fram pengar till en ny panna och vill därför att Sällskapet Ångbåten söker de pengar som behövs.

Vi söker pengar till ny panna

Budgetofferten för en ny panna är på 1,3 miljoner kr. Därtill kommer kostnader för demontering av befintlig panna, installation av ny panna, återställning av överbyggnad och oförutsett med totalt ca 0,7 miljoner kr.

Det är alltså en rejäl summa som behövs för att genomföra projektet med en ny panna. I färjans fond finns cirka 300 000 kronor och under förra året fick färjan 150 000 konor av Riksantikvarieämbetet. Beloppet var avsett för skrov- och däckreparationer, men som vi flärt tillstånd att använda för pannprojektet.

Sedan mötet har Sällskapet Ångbåten sökt pengar från Sjöhistoriska museet

Långfredagsfika vid FÄRJAN 4. Från vänster Bert Jobansson, Bengt Bengtsson, Åke Karlsson, Jan Olofsson, Per Ahlquist, Claes Vermer, Christina Olofsson och Kerstin Ahlquist. Saknas på bild: Christer Eliasson och Gunnar Söderberg (foto).

och Riksantikvarieämbetet.

Med förra numret av Ångbåten inleddes en insamling som fram till den 1 maj hade nått 26 000 kr. Vi tackar stort för bidragen! Det kan behövas många bäckar små om projektet med ny panna skall kunna genomföras.

Vad händer ombord?

Genom att färjan inte kommer vara i trafik i år har det inte varit några normala värrustningsarbeten ombord. Det mest synliga är att Christer Eliasson har renoverat förliga ratten och målat om den i samma mörkgröna nyans som

skrapades fram under den kaktusgröna färg, som sannolikt tillkom när styrhytterna byggdes om 1956. Christer har även svarvat nya "handtag" i ek till ratten.

Traditionsenligt samlades på långfredagen de som arbetar med färjan. Maskingänget koncentrerade sig på åtkomlighetsfrågor gällande pannan. Däckarna fläckmålade skrovet, oljade avvisaren och städade huset. Kerstin Ahlquist och Christina Olofsson bjöd på goda sillsmörgåsar och bakelser på bryggans solsida.

GUNNAR SÖDERBERG

Ångbåten Nr 2 2017

Insamlingen fortsätter!

Insamlingen till FÄRJAN 4:s pannbyte som började med förra numret av Ångbåten fortsätter. Vi är tacksamma för varje bidrag som gör det möjligt att ge färjan ett fortsatt liv.

Hösten 2016 drabbades färjan av pannhaveri. Det innebär att en ny ångpanna behöver anskaffas. Kostnaden beräknas till 2 miljoner kronor.

Lämna ett bidrag på vårt bankgiro 673-68 62, eller swisha till nummer 123 335 29 45, ange "FÄRJAN 4".

Följ insamlingen på vår hemsida www.steamboat.se. Vi tackar på förhand!

SÄLLSKAPET ÅNGBÅTEN

Färjan 4 på ålven utanför Slottsberget.
Foto Åke Karlsson

När färjan inte går...

När FÄRJAN 4 i år gör ett uppehåll för pannbyte finns det andra möjligheter att bese innerhamnen i Göteborg.

Man kan göra en resa med Älvsånaben till västrafiktaxa mellan Lilla Bommen och Klippan. Och man kan promenera längs kajerna och då bäst på Hisingssidan, längs norra Älvstranden, mellan Färjenäs och Frihamnen.

Älvstranden Utveckling tillhandahåller en folder som heter just *Kajpromenaden*. Den finns ombord på Älvsånaben och i Älvrummet vid Lilla Bommen. Foldern är gratis.

Kajpromenaden innehåller en karta över innerhamnen med båttrafikens lin-

jesträckning samt busshållplatser.

Den presenterar även sevärigheter utmed promenaden i text och bild liksom de många konstverk man ser på vägen.

Ta med eget fika på promenaden, det är gäst mellan oaserna, speciellt lördag och söndag!

Promenaden kan påbörjas eller avslutas i Älvrummet vid Lilla Bommen. Där finns den stora modellen av Göteborg mellan Älvsborgsbron och Tingstadstunneln.

Här kan man se framtidsplanerna för Älvstränderna med omgivningar och jämföra med intrycken från utflykten.

INGVAR KRONHAMN

Båtar runt omkring

Båtar till Nya Älvsborg

Från i sommar kommer Kulturbåtarna, som även går under namnet Svenska Västkustlinjen, att driva verksamheten på Nya Älvsborgs fästning och båttrafiken till ön.

På deras hemsida finns i nuläget ingen information om turarbud eller vilken båt som skall trafikera linjen. Kan det möjligen vara SVEA eller ELLEN? Ryktet säger att rederiet försökt att få tilläggsplats vid Stenpiren.

Fästningen ägs av Statens Fastighetsverk. Tidigare har Strömma drivit verksamheten på fästningen men avtalet med Strömma är uppsagt. På Strömmas hemsida framgår dock att man kommer köra turer till Nya Älvsborg även i sommar.

HAVSÖRNEN

Under vintern har HAVSÖRNEN från Västerås byggts om på O-Varvet på Öckerö. Båten har fått akterdäck inbyggt till en salong. Ombyggnaden är säkert mer praktisk än vacker.

HAVSÖRNEN tillhör Rederi Mälarskadan i Västerås och trafikerar sommartid olika linjer i Mälaren. Längsta turen går från Västerås via Strängnäs och Drottningholm till Stockholm och tar fem timmar.

HAVSÖRNEN som är byggd 1965 var Waxholmsbolagets första snabbbåt och presterade på den tiden imponerande 26 knops fart. Numera uppges farten till 23 knop med tre Scania-motorer på totalt 1120 hk. Den såldes 2000 och tillhör nuvarande rederi sedan 2008.

Systerbåtarna VESTA och DISA ses här som REX AV STOCKHOLM och RIDDARFJÄRDEN (längsidan syns) vid Skeppsbron i Stockholm. Foto Lars Berglöf 27 oktober 2016

REX, tidigare VESTA

Styrsöbolagets gamla VESTA tillhör sedan 2015 Blidösnabobolaget under namnet REX AV STOCKHOLM. Förra året var den på varvet i Stocka för generell översyn och byggdes om med stävtillegg för att passa nutida skärgårdstrafik. REX drivs fortfarande av den medelvarvs Grenas dieselmotor som installerades 1977.

I sommar kommer REX att gå mellan Norrtälje och Arholma på uppdrag av Waxholmsbolaget. Turen tar två timmar enkel väg.

VESTA byggdes 1937 vid Lödöse Varf för Styrsöbolaget och förlängdes och byggdes om 1976. Den såldes 1995 till Trollhättan och 1998 till Oslo för att återkomma till Sverige 2015.

Blidösnabobolaget äger sedan 2010 även systerbåten DISA, byggd 1936, som sedan Styrsöbolaget sålde den 1999 heter RIDDARFJÄRDEN och är genomgripande ombyggd. De tre senaste vinternarna har den gått på uppdrag av Waxholmsbolaget på linjen Solö-Furusund-Rödlöga.

GUNNAR SÖDERBERG

Ångbåten Nr 2 2017

Skeppsbron och Stenpiren förr i tiden

Tämligen stora förändringar har ju sedan några år tillbaka skett vid Skeppsbron och på Stenpiren, och när detta skrivs, har nog ångaren BOHUSLÄN kunnat återvända till den nya Stenpiren, efter att innan dess först ha varit förvisad till Packhuskajen utanför Casino Cosmopol och därefter till en lite undanskymd kajplats vid Rosenlund.

I år skall väl dock det mesta vara helt

klart gällande trafikplatsen vid Stenpiren, där nu bussar, spårvagnar och Älvsnabbar strålar samman, samtidigt som denna plats även har blivit lite av knutpunkt i den lokala kollektivtrafiken.

Som den vykortsnörd jag är, åtminstone när det gäller vykort med skärgårdsbåtar och liknande, tycker jag att det kunde vara intressant att visa två

gamla, trevliga vykort från denna del av Göteborgs hamn, som ju i äldre tider var hemvist för skärgårdstrafiken i Göteborgs norra och södra skärgård, liksom även för passagerar- och godstrafiken i Bohuslän.

Vid betraktande av dessa båda gamla hamnvykort torde det framgå, hur förändrat det idag har blivit vid Skeppsbron och på Stenpiren. Man får väl

hoppas, att denna till slut iordningställda och moderna trafikplats kommer att fungera på ett bra sätt idag och i framtiden för alla resenärer, både för dem som färdas på vattnet, och för dem som väljer att transporteras på land.

På det första vykortet är tyvärr inte några skärgårdsbåtar så framträdande, men jag tycker ändå, att detta är en underbart livfull och härlig hamnbild.

Närmast, vid Skeppsbrokajen, håller en lastångare på och lossar eller lastar. I jämnhöjd med lastångarens förskepp verkar det ligga en liten s.k. trafikbåt, följd av en stor, tvåmastad fraktskuta.

Vid Träpiren, som byggdes 1922, ligger på denna västra sida först två s.k. stånkor. Sådana båtar är jag inte så bra på, så deras namn vet jag därför inte.

Lite längre ut på denna sida av Trä-

piren kan dock lätt tre Styröbåtar kännas igen, nämligen ångarna STYRSÖ II, STYRSÖ och VIRA II.

På den andra, östra sidan av Träpiren, får jag ta till s.k. knappologisk kunskap och föreslår, att man då ser ångaren ÄRLAN längst bort till höger, sedan till vänster Marstrandsångarna SVEA, INLAND och TjÖRN. Fjärde marstrandskorstenen torde kunna tillhöra ånga-

ren WESTKUSTEN. Alla dessa fem sistnämnda ångare trafikerade vid denna tid Göteborgs norra skärgård.

Borta vid Stenpiren och på dess västra sida är det ångaren MARSTRAND som man ser. På motsatta sidan av Stenpiren ligger Bohuslänska Kustens OSLO. Vid Packhusplatsen, där BOHUSLÄN alltså hade sin tillfälliga kajplats för några år sedan, tycks en av Hallandsbolagets lastångare vara förtöjd.

Detta i mitt tycke härliga hamnvykort har nog tillkommit omkring 1930, och det har som synes nere till höger utgivits av det kända vykortsförlaget Jolin & Wilkenson i Göteborg.

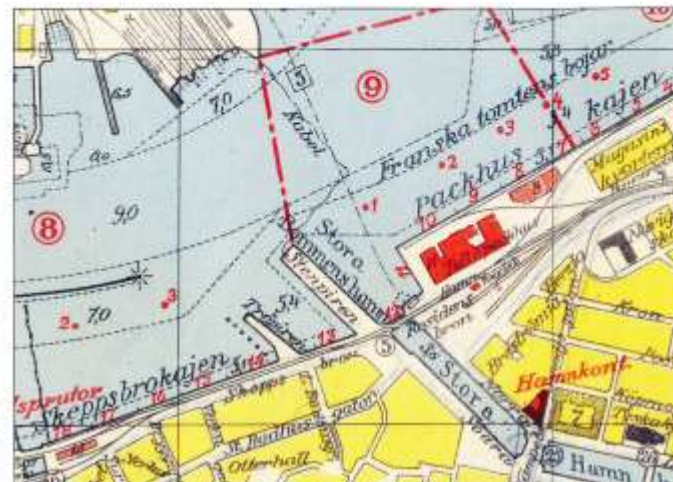
Det andra hamnvykortet torde vara taget uppe från Otterhällan, och man har härifrån bra överblick över både Skeppsbron och Stenpiren. Även en del av Träpiren har kommit med på denna trevliga hamnvy.

Det ser dock lite gles ut med båtar vid Träpiren, men med ledning av solens läge, alltså hur solen verkar belysa fastigheter och liknande, kan man ju gissa, att vykortet har tagits någon gång på eftermiddagen.

Då hade kanske också de flesta skärgårdsbåtarna vid Träpiren gett sig iväg, åtminstone passagerarbåtarna på den östra sidan, vilka mestadels trafikerade norra skärgården.

Den lilla båten på andra sidan Träpiren och lite skynd av den höga skorstenen i förgrunden, kan nog vara BRIS (senare AINA).

Vid Träpirens vänstra/västra sida, längst till vänster i bild och med lite

Kajsträckan mellan Rosenlund och Packhuskajen 1939. Träpiren ligger parallellt med Stenpiren från 1922 till 1954. Port of Gothenburg Year Book 1939

rykande skorsten, ligger det lilla ångfartyget NORDÖ, som gick som passagerarbåt till bl.a. Arendal. Detta lite udda fartyg är ganska ovanligt på foton och bilder, åtminstone vad gäller bra båtporträtt, men det finns kanske någon bland läsarna, som har någon bra bild på lilla NORDÖ?

Vid Stenpiren syns ju tydligt ångaren BOHUSLÄN och på den motsatta, östra sidan ligger sedan Bohusbåtarna BOHUS och BORGILA. Borta vid nuvarande Casino Cosmopol kan man vidare notera en av Hallandsbolagets

passagerar- och lastångare, möjligen ångaren SVANEN, och lite hitom detta fartyg ligger därefter inspektionsångaren HAMNEN, den sedermera så vedervärdigt fula HAMNESKÄR sedan den fått en utrangerad buss på däck!

Jag skulle gissa, att detta vykort kan ha tillkommit någon gång i slutet av 1920-talet, och det har utgivits av det likaledes mycket kända vykortsförlaget T-Foto, en vykortsproducent som nästan alltid borgade för utmärkta och fint komponerade vykortsmotiv.

RAGNAR MAGNANDER

Välkommen ombord!

Rose-Marie Hoffström och Marie Hjortbrink hälsar alla hjärtligt välkomna ombord i ångaren BOHUSLÄN även denna sommar. De är en prydnad och sinnebild för vår alltid hårt arbetande personal i salonger, penterier, café och matsal. De är alla verkligen oumbärliga för vår ångare, för våra passagerare och för alla oss andra på bryggan, på däck och i maskin. Foto Bo Starmark.